

2014-2015, második félév
Sapientia-EMTE, FFM, Kolozsvár
1. év

Filmtörténet 2.

TANMENET

Összefoglaló

Az euró-amerikai filmtörténet 1930–1960 közötti időszakában a filmművészet materiális jellemzői alapvetően megváltoztak: a technikai újítások – hangosfilm, színes technika, széles vászon, továbbá a hollywoodi stúdiórendszer fénykora és leépülése, valamint az európai nemzeti filmgyártások – olasz, angol, francia – politikailag is támogatott megerősödése csupán néhány a hosszú távú hatással bíró változások közül. A tárgyalt időszakban a klasszikus (melodráma, gengszterfilm, musical, vígjáték, western) filmműfajok virágzásának és a poszt-klasszikus film noir műfaj kialakulásának lehetünk a tanúi. Ugyanakkor az úttörő (a tradicionális stúdiógyártástól részben) független film – Orson Welles és részben Alfred Hitchcock munkássága, a francia lírai realizmus, az olasz neorealizmus és az angol free cinema – egyaránt fontos fejlődési fázison mentek át a két világháború meghatározta társadalmi, gazdasági és politikai kontextusban.

Óratípus: előadás/szeminárium, **státus:** kötelező alaptárgy

Évfolyam: 1.

Oktató: Virginás Andrea

E-mail: avirinas@gmail.com

Időpont: hétfő 8-10 (vetítés), 10-12 (előadás), hétfő 12-14 (szeminárium) 14-16 (vetítés), A 104.

AZ ÓRA RÉSZLETES LEIRÁSA

1. HÉT

Február 9.

8-10 *Filmvetítés: Egy hét Marilynnel / My Week with Marilyn* (r. Simon Curtis, 2011).

10-12 *Filmvetítés: A herceg és a táncosnő / The Prince and the Showgirl* (r. Laurence Olivier, 1957).

12-14 *Előadás:* Bevezető, követelmények. *Beszélgetés:* a klasszikus (hollywoodi és angliai) filmkorszak ma. Marilyn Monroe mítosza.

14-16 *Filmvetítés: A kis cézár / Little Caesar* (r. Mervyn LeRoy, 1931).

2. HÉT

Február 16.

8-10 *Filmvetítés: A fehér hőség / White Heat* (r. Raoul Walsh, 1949).

10-12 *Előadás:* Áttekintő a korszakról 1: némafilm és hangosfilm között, világháborúk árnyékában. Stúdiók és filmfajták.

12-14 *Szeminárium: A klasszikus elbeszélő filmműfajok 1: A gengszterfilm.*

Nagy Loránd

További példák: *A közellenség / Public Enemy* (r. William Wellman, 1931), *A viharos húszas évek / The Roaring Twenties* (r. Raoul Walsh, 1939), *A keresztapa / The Godfather* (r. Fr. Ford Coppola, 1972).

Lehetséges szempontok: a gengszter alakja, a bukás dramaturgiája, a nők szerepe.

Berkes Ildikó-Nemes Károly: *A bűnügyi film*. Uránusz Kiadó, 2001, 53-126.

Hayward, Susan: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000.(classic Hollywood cinema, gangster films, iconography.)

Király Jenő: „A klasszikus gengszterfilm világképe”. In: Király Jenő: *Frivol múzsa (I.)*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1993. 367–381.

McArthur, Colin: Ikonográfia. In: Balogh Gyöngyi (szerk.): *Kommunikációelméleti szöveggyűjtemény III.(Tömegfilm)*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1979. 181–187.

Péterffy Gabriella: Gengszter karakterek az amerikai filmekben. *Filmkultúra*, 1995. szept. 20–18.

Thompson, Kristin–David Bordwell: *Film History. An Introduction*. McGraw–Hill, 2003. 233 (The Gangster Film).

Warshow, Robert: A gengszter mint tragikus hős. In: Balogh Gyöngyi (szerk.): *Kommunikációelméleti szöveggyűjtemény III.(Tömegfilm)*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1979. 175–181.

14-16 Filmvetítés: *Van, aki forrón szereti / Some Like it Hot* (r. Billy Wilder, 1959).

3. HÉT

Február 23.

8-10 Filmvetítés: *Arzén és régi csipke / Arsenic and Old Lace* (r. Frank Capra, 1944).

10-12 Előadás: Áttekintő a korszakról 2. A főbb fejlődési vonalak felvázolása: a hangosfilm, a széles vászon és a színes technika térhódítása.

12-14 Szeminárium: *A klasszikus elbeszélő filmműfajok 2: a vígjáték.*

Máthé Attila

További példák: *Ez történt egy éjszaka / It Happened One Night* (r. Frank Capra, 1934), *Philadelphiai történet / The Philadelphia Story* (r. George Cukor, 1940), *Ninotchka* (r. Ernst Lubitsch, 1939), *A herceg és a táncosnő / The Prince and the Showgirl* (r. Laurence Olivier, 1957).

Lehetséges szempontok: a komikum régi és új forrásai – karakter-építkezés, helyzetkomikum, dialógusok, kultúrák ütközése. Hogyan mutatkozik meg a filmipar, a filmkészítés világa?

Thompson, Kristin–David Bordwell: *Film History. An Introduction*. McGraw–Hill, 2003. 230–231.

Hayward, Susan: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000. (comedy, classic Hollywood cinema, iconography).

Kovács Ilona: A gondola alakú hamutartó (Ernst Lubitsch vígjátékai). *Filmvilág*, 22–29.

Richards, Jeffrey: Frank Capra and the Cinema of Populism. In: Bill Nichols (ed.) *Movies and Methods 1*. University of California Press, 1976. 65–78.

14-16 Filmvetítés: *Top Hat* (r. Mark Sandrich, 1935).

4. HÉT

Március 2.

8-10 Filmvetítés: *Ének az esőben / Singing in the Rain* (r. Gene Kelly–Stanley Donen, 1952).

10-12 Előadás: Áttekintő a korszakról 3: A klasszikus elbeszélőfilm (David Bordwell stílustörténete és elbeszélés-elmélete alapján) és az álomgyár mitológiája (*Casablanca* vs. *Martinique*).

12-14 Szeminárium: *A klasszikus elbeszélő filmműfajok 3: A musical.*

Máthé Renáta

További példák: *Babes on Broadway* (r. Busby Berkeley, 1941), *Egy amerikai Párizsban / An American in Paris* (r. Vincente Minelli, 1951), *A zenekar kocsija / The Band Wagon* (r. Vincente Minnelli, 1953), *My Fair Lady* (r. George Cukor, 1964).

Lehetséges szempontok: A hangostechnika működésben, a hang képi leképezései. A mozgás, a koreográfia és a kameramunka. A műfaj önreflexivitása és a sztár(olás).

Altman, Rick. A musical. In: G. Novell-Smith (szerk.) *Oxford Filmenciklopédia*. Budapest: Glória, 1998, pp. 303-314.

Dyer, Richard: Introduction. *Heavenly Bodies. Film Stars and Society*. London–New York: Routledge, 2004, 1-17.

Feuer, Jane: The Self-reflexive Musical and the Myth of Entertainment. G. Mast (ed.) *Film Theory and Criticism: Introductory Readings*. New York-Oxford: Oxford UP; 1992, 486-497.

Forestier, François: Egy poén, ha csattan. (Beszélgetések Billy Wilderrel) *Filmvilág*, 2002. 6. 45–46.

Hayward, Susan: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000. (musical, classic Hollywood cinema, iconography)

Horváth Vera: Hollywood és a film-musical. *Filmkultúra*, 1985. 6. 13–36.

Karasek, Helmuth: Salto mortale a hatodik emeletről. (Billy Wilder mesél) *Filmvilág*, 1992. 12. 44–50.

Kömlödi Ferenc: Táncoló Hollywood. (A musical.) *Filmvilág*, 1993. 7. 48–52.

Molnár Gál Péter: Főúr, kérek egy táncost! (Billy Wilder filmjeiről) *Filmvilág*, 2002. 6. 42–44.

14-16 *Filmvetítés: A postakocsi / Stagecoach* (r. John Ford, 1939).

5. HÉT

Március 9.

8-10 *Filmvetítés: Délidő / High Noon* (r. Fred Zinnemann, 1952).

10-12 *Előadás: Az amerikai filmtörténet 1930-1960 közötti időszakának főbb rendezői: áttekintés 1, a filmhangtól a világháborúig.*

12-14 *Szeminárium: A klasszikus elbeszélő filmműfajok 4. A western világa.*

Ienei Róbert

További példák: *A Sierra Madre kincse / The Treasure of the Sierra Madre* (r. John Huston, 1948), *Rio Bravo* (r. Howard Hawks, 1959), *A hét mesterlövész / The Magnificent Seven* (r. John Sturges, 1960).

Lehetséges szempontok: Bináris oppozíciók, férfiasság-konstrukciók, a Vadnyugat mítosza, a műfaj ikonográfiája.

Bazin, André: A western fejlődése. In: Király Jenő (szerk.): *Film és szórakozás*. Mokép–Magyar Filmtudományi Intézet, Budapest, 1981. 146–155.

---: A western, avagy a par excellence amerikai filmművészet. In: Balogh Gyöngyi (szerk.): *Kommunikációelméleti szöveggyűjtemény III. (Tömegfilm)*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1979. 103–109.

Berkes Ildikó-Nemes Károly: A western. *Az amerikai film*. Uránusz, Budapest, 2006, 31-64.

Hayward, Susan: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000. (Classic Hollywood Cinema, Iconography, Westerns)

Király Jenő: A western morfológiája. In: *Mágikus mozi. Műfajok, mítoszok, archetípusok a filmkultúrában*. Korona Kiadó, Budapest, 1998. 118–143.

Kuczka Péter: Colt és kalap. *Filmkultúra*, 1978. 5. 49–66.

Lovell, Alan: The Western. In: Bill Nichols (ed.) *Movies and Methods 1*. University of California Press, 1976. 164–175.

Wright, Will: A western film struktúrája (részletek). In: *Mozgóképkultúra és médiaismeret* szöveggyűjtemény.

14-16 *Filmvetítés: A máltai sólyom / The Maltese Falcon* (r. John Huston, 1940).

6. HÉT

Március 16.

8-10 *Filmvetítés: Alkony sugárút / Sunset Boulevard* (Billy Wilder, 1950).

10-12 *Előadás: Az amerikai filmtörténet 1930-1960 közötti időszakának főbb rendezői: áttekintés 2, a világháborútól a stúdiórendszer alkonyáig.*

12-14 *Szeminárium: A klasszikus elbeszélő filmműfajok 5: A film noir és a melodrám, mint poszt-klasszikus műfaji jelenségek.*

Dull Benjámin, Gödri Attila

További példák: *Jezebel* (r. William Wyler, 1938), *A hosszú álom / The Big Sleep* (r. Howard Hawks, 1946), *Laura* (r. Otto Preminger, 1944), : *Kettős kárigény / Double Indemnity* (r. Billy Wilder, 1944), *Mildred Pierce* (r. Michael Curtiz, 1944), *The Third Man* (r. Carol Reed, 1948).

Lehetséges szempontok 1: a történetmondás sajátosságai, a helyszínek szerepe, a megvilágítás jellemzői, a női alakok, a kiindulópontul szolgáló regények.

Borde, Raymond and Etienne Chaumeton: Towards a Definition of Film Noir. In: A. Silver and J. Ursini, *The Film Noir Reader*. New York: Limelight, 2003, 17-25.

Bordwell, David: „A bűnügyi film”. *Elbeszélés a játékfilmben*. Budapest, Magyar Filmintézet, 1996, 76–87.

Kovács András Bálint: Sötét filmek. (A bűnfilm és a modernitás.) *Filmvilág*, 2000. 6. 4–11.

---. A klasszikus elbeszélés feloldódása. *A modern film irányzatai*. Budapest. Palatinus, 2005, 264-274.

Langford, Barry. Before Genre: Melodrama. *Film Genre. Hollywood and Beyond*. Edinburgh UP, 2005, 29-50.

Place, J. A. –L. S. Peterson: Some Visual Motifs of Film Noir. In: Bill Nichols (ed.) *Movies and Methods 1*. University of California Press, 1976. 325–339.

Schrader, Paul. Notes on *Film Noir*. A. Silver and J. Ursini, *The Film Noir Reader*. New York: Limelight, 2003, 53-63.

14-16 *Filmvetítés: Ok nélküli lázadó / Rebel without a Cause* (r. Nicholas Ray, 1955).

7. HÉT

Március 23.

8-10 *Filmvetítés: A rakparton / On the Waterfront* (r. Elia Kazan, 1954).

10-12 *Előadás: A stúdiórendszer hanyatlása. Adaptációk hulláma (Shakespeare, A Biblia, Mary Poppins, My Fair Lady). A klasszikus hollywoodi korszak lenyomata a későbbiekben.*

12-14 *Szeminárium: Az ötvenes évek: a lázadás filmjei, Brando és Dean.*

Lőrincz Ildikó

További példák: *A vad/ The Wild One* (1953, r. Laslo Benedek), *Édentől keletre / East of Eden* (r. Elia Kazan, 1955), *Óriás / Giant* (r. George Stevens, 1956), *Kallódó emberek/The Misfits* (r. John Huston, 1961).

Lehetséges szempontok: Az ötvenes évek az amerikai filmgyártásban: lázadás és konformizmus, a család széthullása.

Hayward, Susan: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (method acting).
 Molnár Gál Péter: A félévszázados siheder (James Dean). *Filmvilág* 1981. 4. pp. 37-42.
 Joe Hyams: Az elveszett kisfiú (James Dean). *Filmvilág* 1996. 6. pp. 40-48.
 Nemes Károly: *Elia Kazan*. Filmbarátok kiskönyvtára sorozat. Budapest: Magyar Filmtudományi Intézet, 1978.
 Az *Oxford Filmenciklopédia* (szerk. G. Novell-Smith, Budapest: Glória, 1998) James Dean-re, Marlon Brando-ra, Marilyn Monroe-ra, Elia Kazan-ra és John Huston-ra vonatkozó összeglészei.
 14-16 *Filmvetítés: A shanghai asszony / The Woman from Shanghai* (r. Orson Welles, 1948).

8. HÉT

Március 30.

8-10 *Filmvetítés: A harmadik ember / The Third Man* (r. Carol Reed, 1948).
 10-12 *Előadás: A független szerző születése: Orson Welles. Ars poetikák.*
 12-14 *Szeminárium: Az ezerarcú Orson Welles.*

Sebestyén Attila, Balog Ferenc

További példák: *Aranypolgár / Citizen Kane* (1941), *Az Ambersonok tündöklése / The Magnificent Ambersons* (1942), *A gonosz érintése / Touch of Evil* (r. Orson Welles, 1958).
Lehetséges szempontok: Műfajok Welles-nél: film noir és bűnügyi filmes nyomok. Stúdiórendszer és önprodukció, mint a gyártás módozatai. Welles, mint színész. Az *Aranypolgár* gyártástörténete.
 Bogdanovich, Peter : Orson Welles (interjúsorozat). *Filmvilág*, 1997. 2. 38–46., 3. 36–44., 4. 39–42.
 Bordwell, David : Citizen Kane. In: Bill Nichols (ed.) *Movies and Methods 1*. University of California Press, 1976. 273–290.
 Fáber András: A befejezetlen műemlék. (Orson Welles életműve). *Filmvilág*, 1986. 1. 24–28.
 Garis, Robert: The Magnificent Ambersons, The Lady from Shanghai. *The Films of Orson Welles*, Cambridge: Cambridge UP, 2004, 69-109.
 Kovács András Bálint: Minden idők... (*Aranypolgár*). *Filmvilág*, 1993. 6. 4–7.
 Nemes Károly, Andrew Sarris: Aranypolgár pro és kontra. *Filmkultúra*, 1993. febr. 36–33.
 Robert L. Carringer: Az Aranypolgár készítése. *Metropolis* 2000/2, 6-37.
 14-16 *Filmvetítés: Othello* (r. Orson Welles, 1948).

TAVASZI VAKÁCIÓ

9. HÉT

Április 13.

8-10 *Filmvetítés: A per / The Trial* (r. Orson Welles, 1962).
 10-12 *Szeminárium: Welles, Kafka és Shakespeare.*

Kondrát Kristóf, Kiss János

További példák: egyéb Kafka- és Shakespeare-adaptációk. *Macbeth* (r. Orson Welles, 1948), *Hamlet* (1948, r. Laurence Olivier), *A légy/ The Fly* (r. David Cronenberg, 1986), *Kafka* (r. Steven Soderbergh, 1991). Illetve: *Legénylakás / The Apartment* (r. Billy Wilder, 1960).

Lehetséges szempontok: Hogyan ábrázolódik a „kafkai” filmen? Hogyan változik ez az ábrázolásmód? *A per* és a *Legénylakás* összehasonlítása: elidegenedés európai és amerikai módra. Milyenné válik Shakespeare Welles filmjeiben (*Othello*, *Macbeth*)?

Bazin, André: Orson Welles. In: *Mi a film?* Esszék, tanulmányok. Budapest, Osiris, 1995: 257–329.

Garis, Robert: Welles’s Shakespeare. *The Films of Orson Welles*, Cambridge: Cambridge UP, 2004, 127-166.

Kiséry András: Welles és Shakespeare. *Metropolis* 2000/2, 38-57.

William Shakespeare *Othello* és *Macbeth* c. drámája, Franz Kafka *A per* c. regénye, *Az átváltozás* c. novellája.

12-14 *Félév-közi felmérő, próba-filmteszt, dolgozat-előkészítés. Ismételés.*

14-16 *Filmvetítés: Ködös utak / Quai des Brumes* (r. Marcel Carné, 1938).

10. HÉT

Április 20.

8-10 *Filmvetítés: A játékszabály / La règle du jeu* (r. Jean Renoir, 1939).

10-12 *Előadás:* Filmgyártások Európában 1: Franciaország 1930-1960. A francia lírai realizmus irányzata (Marcel Carné, Jean Renoir, René Clair filmjei).

12-14 *Seminárium: A francia lírai realizmus filmjei.*

Benedek Szabolcs

További példák: *Az alvilág királya / Pépé le Moko* (r. Julien Duvivier, 1937), *Hotel du Nord* (r. Marcel Carné, 1938), *A nagy ábránd / La grande illusion* (r. Jean Renoir, 1937), *The Golden Coach* (r. Jean Renoir, 1953), *French Cancan / Mulató a Montmartre-on* (r. Jean Renoir, 1954).

Lehetséges szempontok: városképek, tér és lélek kapcsolata, díszletek és világítás. Marcel Carné és Jean Renoir életműve.

Bazin, André: Jean Gabin és sorsa. In: Király Jenő (szerk.): *Film és szórakozás*. Mokép–Magyar Filmtudományi Intézet, Budapest, 1981. 297–300.

---. A francia Renoir. In: *Mi a film?* Esszék, tanulmányok. Budapest, Osiris, 1995: 227–257.

Hayward, Susan: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000. (French poetic realism.)

Hegedűs Zoltán: Elindult a Rue des Halles-ből. Az élő René Clair. *Filmvilág*, 1981. 5. 26–28.

Thompson, Kristin–David Bordwell: *Film History. An Introduction*. McGraw–Hill, 2003. (France: Poetic Realism, 283–301.)

Urbán Mária: A francia lírai realizmus. *Filmtett*, 2001. nov., 22–26. old.

Renoir, Jean: *Életem és filmjeim*, Budapest: Osiris, 2006 (vonatkozó részek).

14-16 *Filmvetítés: Megszállottság* (r. Luchino Visconti, 1942).

11. HÉT

Április 27.

8-10 *Filmvetítés: Biciklitolvajok* (r. Vittorio De Sica, 1948).

10-12 *Előadás:* Filmgyártások Európában 2: Olaszország 1930-1960. A második világháború traumája és az olasz neorealizmus irányzata. Luchino Visconti, Roberto Rossellini, Vittorio de Sica filmjei.

12-14 *Seminárium: A neorealista filmelbeszélés valóság-felfogása. Dokumentarizmus?*

Lőrincz Jonatán, Jankó Ervin

További példák: *Róma, nyílt város / Roma, città aperta* (Roberto Rossellini, 1945), *Utazás Itáliában / Viaggio in Italia* (r. Roberto Rossellini). Variációk egy témára: *Megszállottság, A postás mindig kétszer csenget* (r. Tay Garnett, 1946) és (r. Bob Rafelson, 1981).

Lehetséges szempontok: milyen a neorealizmus valósága? Különböző filmek összehasonlítása.

Báron György: Realizmus és dekadencia. (Luchino Visconti portréjához) *Filmvilág*, 1983. 6. 58–63. 16–18.

Bazin, André : A neorealizmus esztétikája. In: *Mi a film?* Esszék, tanulmányok. Budapest, Osiris, 1995: 369–449.

Bikácsy Gergely: Vulkán, jégcsap, könnyek (Roberto Rossellini filmjeiről). *Filmvilág*, 1992. 1. 27–31.

Hayward, Susan: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (film noir, Italian neo-realism).

Kovács András Bálint: Rossellini: a „neorealista csoda”. *A modern film irányzatai*. Budapest.

Marx József: Premier plan–Roberto Rossellini. *Filmkultúra*, 1975. 1. 61–81.

Murai András. „Megfigyelés mozgóképpel. A cinéma vérité-től a valóságshow-ig.” *Metropolis – Médiakutató* 2001 Média és film különszám, 40–49.

Palatinus, 2005, 289–298.

Thompson, Kristin. „Realism in the Cinema: *Bycycle Thieves*.” *Breaking the Glass Armor. Neoformalist Film Analysis*. Princeton: Princeton UP, 1988, 197–217.

Vincze Teréz: Az olasz neorealizmus. *Filmtett*, 2001. dec.-jan., 18–23. old.

14-16 *Filmvetítés: A 39 lépcsőfok / The 39 Steps* (r. Alfred Hitchcock, 1935).

12. HÉT

Május 4.

8-10 *Filmvetítés: A Manderley-ház asszonya / Rebecca* (r. Alfred Hitchcock 1940).

10-12 *Előadás: Filmgyártások Európában 3: Anglia 1930-1950. Bevezetés Alfred Hitchcock életművébe.*

12-14 *Szeminárium. Alfred Hitchcock pályája. Közelítések Hitchcockhoz I.*

Barabás Tímea

További példák: Hitchcock filmjei 1950-el bezárólag.

Lehetséges szempontok: műfajok, témák, helyszínek. Kémek, üldözött emberek, fenyegetett asszonyok. Az angol filmgyártás a tárgyalt korszakban: Hitchcock kortársai és pályatársai (Michael Powell).

Bikácsy Gergely: A kések és a formák. Zuhanás Hitchcockkal. *Filmvilág*, 1986. 10. 2–7.

Bikácsy Gergely: Hitchcock-pályakép. *Filmkultúra*, 1979. 5: 59–73.

Branigan, Edward: Narráció. In: Füzi Izabella (szerk.): *Verbális és vizuális narráció. Apertúra könyvek*. Szeged: Pompeji, 2011, pp.39–70.

Molnár Gál Péter: Ananké a fürdőszobában. *Filmkultúra*, 1985. 12: 23–26.

Serge July–Jean-Luc Godard: Hitchcock vörösboros palackjai. *Filmvilág*, 1986. 10. 7–10.

Sterritt, David: *The Films of Alfred Hitchcock*. Cambridge University Press, 1993. 1–28, 82–144.

14-16 *Filmvetítés: Vertigo* (r. Alfred Hitchcock, 1958).

13. HÉT

Május 12.

8-10 *Filmvetítés: A madarak /The Birds* (r. Alfred Hitchcock, 1963).

10-12 *Előadás* A hitchcocki stílus jellemzői. Az expresszionizmus hagyománya, a suspense dramaturgiája.

12-14 *Szeminárium. Közelítések Hitchcockhoz II.*

Keresztes Ábel, Antal-Fórizs Máté

Lehetséges szempontok: Az 1950 után készült filmek: színek és pszichózisok, férfiak és nők. További példák: *North by Northwest* (1959), *Marnie* (1964), *Torn Curtain* (1966).

Bonitzer, Pascal. A hitchcocki suspense. In: Füzi Izabella (szerk.): *Hitchcock. Kritikai olvasatok*. Szeged, Pompeji, 2010, 53-70.

Kovács András Bálint. Fabulaalternatívák: Hitchcock. *A modern film irányzatai*. Budapest. Palatinus, 2005, 274-277.

Modleski, Tania : Hitchcock, a feminizmus és a patriarchális tudattalan. *Metropolis*, 2000. 4. 38–54.

Pethő Ágnes: Képek bűvöletében. Adalékok mozgókép és festészet kapcsolatának értelmezéséhez Alfred Hitchcock filmjeiben. In: Pethő Ágnes (szerk.): *Film-kép-nyelv*. Kolozsvár: Scientia, 2007, 139-196.

14-16 *Filmvetítés: A hosszútávfutó magányossága / The Loneliness of the Long Distance Runner* (r. Tony Richardson, 1962).

14. HÉT

Május 18.

8-10 *Filmvetítés: Egy csepp méz / A Taste of Honey* (r. Tony Richardson, 1961).

10-12 *Előadás*. Filmgyártások Európában 4: Anglia 1950 után. Az angol free cinema mozgalma, legjelentősebb alkotói (Tony Richardson, Lindsay Anderson, Karel Reisz).

12-14 *Szeminárium. Realizmus az angol free cinema filmjeiben, továbbélése.*

Lehetséges szempontok. A sport mint metafora az angol film cinema filmjeiben. Csellengő emberek? Mitől és hogyan realista az ábrázolt világ? A fogyasztói társadalom korai kritikája? További példák: *Szombat este, vasárnap reggel / Saturday Night, Sunday Morning* (r. Karel Reisz, 1960), *Sportélet / This Sporting Life* (r. Lindsay Anderson, 1963). Kortárs angol filmek az irányzat felől: Lynne Ramsay, Shane Meadows, Steve McQueen filmjei.

Alan Sillitoe *A hosszútávfutó magányossága* c. kisregénye.

Hayward, Susan: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (British free cinema).

Hill, Jeffrey. Sport Stripped Bare. Deconstructing Working-Class Masculinity in *This Sporting Life. Men and Masculinities*, Vol. 7, No. 4, April 2005, 405-423.

Hughson, John: Rohadás az életért: individualizmus, osztály és ellenállás *A hosszútávfutó magányosságában*. In: Györi Zsolt (szerk.): *Fejezetek a brit film történetéből*. Eger: Líceum, 2010, 225-238.

Nemes Károly: *Tony Richardson*. Filmbarátok kiskönyvtára sorozat. Magyar Filmtudományi Intézet, Budapest, 1978.

Vincze Teréz: Az angol free cinema és az angol új hullám. *Filmtett*, 2002. febr., 24–29. old. 14-16 *FILMTESZT*.

KÖTELEZŐ FILMEK

A 39 lépcsőfok (Alfred Hitchcock, 1935).

A fehér hőség (r. Raoul Walsh, 1949).

A harmadik ember (r. Carol Reed, 1948).
A herceg és a táncosnő (r. Laurence Olivier, 1957).
Délidőben (r. Fred Zinnemann, 1952).
Egy hét Marilynnel / My Week with Marilyn (r. Simon Curtis, 2011).
A hosszútávfutó magányossága (r. Tony Richardson, 1962).
A kis cézár (Mervyn LeRoy, 1931).
A játékszabály (Jean Renoir, 1939).
A madarak (r. Alfred Hitchcock, 1963).
A máltai sólyom (r. John Houston, 1941).
A Manderley-ház asszonya (r. Alfred Hitchcock; producer David O. Selznick, 1940).
A per (r. Orson Welles, 1962).
A postakocsi (r. John Ford, 1939).
A rakparton (r. Elia Kazan, 1954).
A shanghai asszony (r. Orson Welles, 1948).
Alkony sugárút (Billy Wilder, 1950).
Az aranypolgár (r. Orson Welles, 1941).
Arzén és régi csipke (r. Frank Capra, 1944).
Biciklitolvajok (r. Vittorio De Sica, 1948).
Casablanca (r. Mihael Curtiz, 1942).
Egy csepp méz (r. Tony Richardson, 1961).
Ének az esőben (r. Gene Kelly–Stanley Donen, 1952).
Ködös utak (r. Marcel Carné, 1938).
Othello (r. Orson Welles, 1948).
Megszállottság (r. Luchino Visconti, 1942).
Ok nélküli lázadó. (r. Nicholas Ray, 1955).
Top Hat (r. Mark Sandrich, 1935).
Van, aki forrón szereti (r. Billy Wilder, 1959).
Vertigo (r. Alfred Hitchcock, 1958).

AJÁNLOTT FILMEK

A közellenség (r. William Wellman, 1931).
A gonosz érintése/Touch of Evil (r. Orson Welles, 1958)
A hét mesterlövész (r. John Sturges, 1960).
A nagy ábránd (r. Jean Renoir, 1937).
A nagy álom (r. Howard Hawks, 1946).
A Sierra Madre kincse (r. John Houston, 1948).
A zenekar kocsija (r. Vincente Minnelli, 1953).
Az Ambersonok tündöklése (r. Orson Welles, 1942)
Az alvilág királya (r. Julien Duvivier, 1937).
Bűvölet (r. Alfred Hitchcock, 1945).
Jezebel (r. William Wyler, 1938).
Kettős kárigény (r. Billy Wilder, 1944).
Martinique (r. Howard Hawks, 1944).
Mildred Pierce (r. Michael Curtiz, 1944).
Ninotchka (r. Ernst Lubitsch, 1939)
Óz, a csodák csodája (r. Victor Fleming, George Cukor, 1939).
Rémület a színpadon (r. Alfred Hitchcock, 1950)
Sportélet (r. Lindsay Anderson, 1963).
Róma, nyílt város. (r. Roberto Rossellini, 1945).
Szombat este, vasárnap reggel (r. Karel Reisz, 1960).
Rio Bravo (r. Howard Hawks, 1959).

Jelenlét: 7 előadáson (50%), 12 szemináriumon (85%) és 7 filmvetítésen (50%) kötelező a jelenlét ahhoz, hogy a diák végső jegyet kaphasson. Az ezt nem teljesítők esetében levonásra kerül sor a végső jegyből, alkalmanként 0,25 pont értékben. Amennyiben az előadáson és vetítéseken való jelenlét 30%, a szemináriumi jelenlét 50% alatt alakul, az illető a rendes vizsgaszesszióban nem fogadható a záróvizsgán, még akkor sem, ha a szemináriumi jegye megengedné ezt.

Osztályozás: A tantárgyból kapott végső jegy **két** részjegyből tevődik össze, a következő arányban: a féléves szemináriumi (és előadás közbeni!) aktív munkára kapott aktivitási érdemjegyből (**50%-a** a végső jegynek) és a félév végén megtartott írásbeli záróvizsga eredményéből (**50%-a** a végső jegynek).

Az *aktivitási érdemjegy* a következő feladatok alapján alakul ki:

1. **Aktív jelenlét** a szemináriumokon és előadásokon (20%, 2 p).
2. Egy választott **szemináriumi tematika bemutatása** és az azt követő csoportos beszélgetés moderálása (40 %, 4p.). Ez feltételezi a szakirodalom felvázolását, a megvilágító erejű filmrészletek bejátszását, valamint a beszélgetést elősegítő kérdések feltevését.
3. A tantárgyhoz kapcsolódó, szakirodalmi alapozású, **elemző dolgozat** leadása (40 %, 4p.). A dolgozat témája: a kötelező és ajánlott filmekből kiválasztott 2-4 jelenet összehasonlítása, egy jól meghatározott szempont alapján. Ez a szempont lehet: a helyszín, a díszlet, a kosztümök, a színészi alakítás, a kameramozgás(ok), a világítás, a képkivágat(ok), a vágás, a hangsáv (dialogusok, zörejek, zene). A dolgozat témáját előzetesen egyeztetni kell. Terjedelme: 12000 leütés (kb. 6 oldal), **leadási határidő: az első vizsga-időpont.**

A *záróvizsga részjegye* a következő feladatokon alapul:

1. **a kötelező filmek ismerete.** Aki a max. 20 pontból nem kap 15-öt, nem jelentkezhet vizsgára. A tesztet kétszer lehet megismételni (10%, 1p.)
2. **ismeretellenőrző teszt** (az elolvasott kötelező szakirodalom és a meghallgatott előadások anyagából). (90%, 9 p.).

Megjegyezendő, hogy mindkét részjegynek legalább 5-ösnek kell lennie, ellenkező esetben a hallgató nem állhat vizsgára, vagy nem kaphat végső jegyet. Minden részfeladat végrehajtása kötelező.